

Sprawozdanie z Ogólnopolskiego Seminarium Młodych Medioznawców i Komunikologów „Komunikacja i Media”, Wrocław, 15 listopada 2013 roku

Katarzyna Kopeczka-Piech, Agata Ludzis-Todorov

Zorganizowane przez Zakład Komunikacji Społecznej i Mediów Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, przy współudziale Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej, Ogólnopolskie Seminarium Młodych Medioznawców i Komunikologów „Komunikacja i Media” stanowiło pierwsze tego typu wydarzenie skierowane do adeptów nauk o mediach z całej Polski. Ideą przyświecającą organizacji seminarium było odwrócenie tradycyjnej formuły konferencyjnej i stworzenie przestrzeni wymiany myśli dla młodych badaczy. Uczestnicy nie prezentowali ukończonych prac, nie było prezentacji multimedialnych. Z kilkumiesięcznym wyprzedzeniem zgłaszali natomiast organizatorowi swoje „prace niedokończone”: artykuły (*working papers*), plany rozpraw i wstępne projekty badawcze, robocze wersje raportów, jak również niedopracowane pomysły na badania. Na tej podstawie utworzono grupy robocze skupiające osoby o podobnych zainteresowaniach naukowych i poszukiwano ekspertów, doświadczonych naukowców, którzy mogliby pokierować pracami grupy podczas bezpośredniego spotkania. Zarówno opiekunowie, jak i uczestnicy otrzymali dostęp do wszystkich przesłanych materiałów i mieli za zadanie zapoznać się z pracami współuczestników, by aktywnie włączyć się w dyskusje nad pracami. Teksty poprzedzały opisy oczekiwań autorów w stosunku do prowadzącego

i uczestników. Autorzy liczyli m.in. na wsparcie ich prac w warstwie metodologicznej czy językowej, interpretację wyników badań, krytyczne ustosunkowanie się do proponowanej terminologii, pomoc w doprecyzowaniu problemu badawczego.

Chęć udziału w spotkaniu zgłosiło ponad trzydziestu doktorów i doktorantów, z czego ostatecznie osiemnastu przesłało swoje prace. Uczestnicy reprezentowali szesnaście uczelni i instytucji badawczych z całej Polski oraz rekrutowali się spośród reprezentantów takich dyscyplin jak: socjologia, politologia, kulturoznawstwo, literaturoznawstwo, językoznawstwo, filozofia czy historia. Niemal połowa uczestników posiadała stopień doktora, nieco więcej osób – magistra. W ten sposób zostały utworzone cztery grupy robocze: „Media, kultura, dyskurs”, „Media, lokalność, sfera publiczna”, „Gender, emocje, stereotypy” oraz „Public Relations”.

Pracami pierwszej z grup pokierowała prof. dr hab. Janina Frasz z Instytutu Politologii Uniwersytetu Wrocławskiego. Uczestnicy dyskutowali nad *working paper* autorstwa mgr Agaty Ludzis-Todorov (Szkoła Wyższa Psychologii Społecznej) pt. *Przestrzenie blogowania. Korelacja blogu z wybranymi serwisami nowych mediów*, którego celem ma być ukazanie zmiany, jaka zachodzi w blogosferze jako przestrzeni komunikacyjnej, w tym – znaczenia

zintegrowania bloga z innymi serwisami nowych mediów. Praca przesłana przez mgr Izabelę Handzlik (Szkoła Wyższa Psychologii Społecznej w Warszawie) *Społeczności muzułmańskie w USA. Szkic do portretu socjologicznego*, będąca pierwszym rozdziałem rozprawy doktorskiej autorki, stanowiła próbę odpowiedzi na pytanie o liczbę wyznawców islamu w USA, ukazanie ich geograficznego rozmieszczenia i wewnętrznej różnorodności oraz wizerunku muzułmanów i islamu w USA do 2001 roku. Dr Krzysztof Gajewski (Polska Akademia Nauk w Warszawie) poddał pod dyskusję pracę *Kultura uczestnictwa i sztuczna inteligencja: jak nowe media rozwiązują stare problemy*, poświęconą m.in. antropologii nowych mediów, kulturom fanowskim i kulturom niejawnego uczestnictwa oraz otwartej inteligencji. Natomiast mgr Stella Strzemecka (Uniwersytet Jagielloński) zgłosiła *working paper* zatytułowany *Internauci osądzający „Matkę-zabójczynię”*, analizujący reakcje społeczne w postaci komentarzy internautów zaangażowanych w temat matek, które zabiły swoje dziecko. Z kolei dr Marcin Krzanicki (Instytut Pamięci Narodowej w Rzeszowie) w *working paper* pt. *Zabawa znaczeniami. Przetwarzanie fotografii internetowej w kulturze memów (internetowych)* podjął się próby analizy replikacji obrazu kulturowego i internetowej kultury remiksu.

Grupą „Media, lokalność, sfera publiczna” pokierowała prof. Beata Ociepka (Instytut Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Wrocławskiego). Dr Jakub Parnes (Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach) jako autor *working paper* pt. *Grupa Pewnych Osób jako przykład nieformalnego lokalnego ruchu społecznego, funkcjonującego w oparciu o sieciową platformę komunikacyjną* skupił się na swoistej symbiozie zachodzącej między oddolnymi inicjatywami realizowanymi przez mieszkańców miast z wykorzystaniem sieciowej platformy komunikacyjnej a działalnością komercyjnych lokalnych środków przekazu. Dr Rafał Nahirny

(Uniwersytet Wrocławski) zgłosił do dyskusji swój projekt badawczy *Cyfrowa przestrzeń publiczna*, a w jego ramach *working paper* dotyczący procesów, jakim obecnie podlega cyfrowa przestrzeń publiczna, w tym – wynikających trudności dla funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego. Grupa pracowała również nad propozycją dr. Wojciecha Wcisła (Katolicki Uniwersytet Lubelski im. Jana Pawła II), który w tekście *Integracja lokalna czy globalna? Medialne narzędzia integracji z cudzoziemcami na przykładzie Lubelszczyzny* postawił pytanie o sens kampanii medialnych i innych inicjatyw społecznych służących integracji cudzoziemców w Polsce oraz o wybór skutecznych narzędzi osiągnięcia takich celów.

Pod kierunkiem prof. dr hab. Beaty Sierokiej (Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Dolnośląskiej Szkoły Wyższej) pracowała grupa „Gender, emocje, stereotypy”. W jej ramach omówiono trzy propozycje. Pierwszą z nich stanowił konspekt rozprawy doktorskiej mgr Lilii Krawczewskiej (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) pt. *Stereotypy płci kulturowej w prasie dla nastolatków*, zawierający m.in. uzasadnienie wyboru problematyki, opis metodologii badań oraz struktury rozprawy, jak również cel badań, którym w zamierzeniu będzie odtworzenie stereotypów męskich i kobiecych w rozrywkowej prasie młodzieżowej oraz określenie ich implikacji pedagogicznych. Dr Kalina Kukielko-Rogozińska (Wyższa Szkoła Humanistyczna TWP w Szczecinie) poddała pod rozważania uczestników szkic projektu badawczego oraz *working paper* pt. *Miasto–ludzie–emocje*, oparty na analizie anonsów zamieszczonych w rubryce *Podaj dalej* ogólnopolskiego, bezpłatnego dziennika „Metro”, w celu poznania sposobów wyrażania emocji i uczuć na łamach bezpłatnej gazety oraz reprezentacji miasta, jakie wyłaniają się z anonsów. Z kolei mgr Przemysław Pawelec (Stowarzyszenie Idiokan Polska) przedstawił pod rozważenie szkic projektu badawczego *Wizerunki kobiet w prasie kobiecej*

na podstawie wybranych czasopism (lata 1990–2009). Projekt ma dotyczyć badania wizerunku kobiet, określenia ich modeli, przedstawienia cech prasy kobiecej oraz scharakteryzowania wybranych tytułów.

Czwartą grupą, „Public Relations”, kierował dr hab. Waldemar Rydzak (Katedra Publicystyki Ekonomicznej i Public Relations Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu). Podjęto się analizy wstępnego raportu z badań dr Justyny Kubik (Wyższa Szkoła Zarządzania Ochroną Pracy w Katowicach) pt. *Komunikowanie medyczne w prasie lokalnej Opolszczyzny*, których celem będzie wyłonienie typów komunikowania medycznego. Mgr Małgorzata Cieślik-Florczyk (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy) poddała pod dyskusję zespołu materiał zatytułowany *Wizerunek partii politycznych a problemy współczesnej kobiety. Analiza programów wyborczych z 2011 roku*, w którym postawiła pytanie o to, w jaki sposób została przedstawiona kobieta w programach wyborczych partii politycznych (PO, PiS, SLD, PSL i Ruchu Palikota) w wyborach do parlamentu w 2011 roku. Z kolei mgr Agnieszka Chwiałkowska (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) przedstawiła pracę *Marketing w czasie rzeczywistym i praktyki przedsiębiorstw z zakresu monitorowania mediów społecznościowych*, będącą częścią badania pt. *Media społecznościowe jako narzędzie budowania relacji B2C*, a dotyczącą implementacji przez przedsiębiorstwa marketingu w czasie rzeczywistym. W pracach grupy uczestniczyła również mgr Irina Tkeshelashvili, autorka *The role of the Channel PIK in highlighting Russian-Georgian relations*, stawiającego sobie za cel wyjaśnienie znaczenia gruzińskiego kanału PIK nadającego program w języku rosyjskim.

Podsumowując warsztatową część seminarium, warto podkreślić jego niezwykle interdyscyplinarny charakter i zróżnicowanie zgłoszonych tematów. W opinii wszystkich ekspertów taka formuła spotkania jest bardzo potrzebna.

Pozwala bowiem na wymianę myśli między przedstawicielami różnych dyscyplin, z których część będzie stanowić kadrę badawczą nowo wydzielonej dyscypliny nauk o mediach. Umożliwia otwarcie się na inne perspektywy i wymianę myśli między uczestnikami pochodzącymi z różnych ośrodków naukowych, w tym – na formułowanie propozycji współpracy nad nowymi projektami. Z ewaluacji przeprowadzonej po wydarzeniu wśród uczestników wynika, że wszyscy biorący udział w ankiecie uważają seminarium za udane i wyrażają gotowość ponownego udziału w tego typu spotkaniu. Zdecydowana większość planuje również zgłoszenie swojego tekstu do druku w planowanej monografii naukowej. Pozytywny przebieg pionierskiej i innowacyjnej inicjatywy skłania do jej kontynuowania w postaci kolejnych edycji oraz rozwinięcia formuły o trwałą wymianę myśli, np. w postaci współtworzenia platformy internetowej dedykowanej młodym polskim medioznawcom i komunikologom lub zinstytucjonalizowania ich działania.

Zasadniczą częścią seminarium było również otwarte spotkanie z prof. dr hab. Markiem Jabłonowskim, dyrektorem Instytutu Dziennikarstwa Uniwersytetu Warszawskiego oraz członkiem Centralnej Komisji ds. Tytułów i Stopni Naukowych. „Nauki o komunikowaniu jako dyscyplina naukowa” – tak zostało zatytułowane robocze spotkanie eksperta z uczestnikami seminarium i wszystkimi zainteresowanymi nowymi procedurami habilitacyjnymi, doktorskimi oraz specyfiką nowo wydzielonej dyscypliny. W spotkaniu wzięło udział około pięćdziesięciu osób, które po wysłuchaniu przygotowanego przez eksperta wystąpienia mieli okazję do zadawania nurtujących ich pytań. Spotkanie poprowadziła organizatorka i pomysłodawczyni seminarium, dr Katarzyna Kopecka-Piech (Zakład Komunikacji Społecznej i Mediów, Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu).

Prof. dr hab. Marek Jabłonowski ujął w swoim wystąpieniu dwie istotne dla zgromadzonych

kwestie, które dodatkowo są wobec siebie komplementarne. W pierwszej części przedstawiona została nowa sytuacja prawna wynikająca ze zmian ustawowych obowiązujących od 1 października 2013 r. Część druga była dedykowana sytuacji nauki o komunikowaniu jako dyscypliny naukowej. Ekspert już na wstępie podkreślił, że obecnie, przy składaniu wniosków i przystępowaniu do procedur, obowiązują już nowe zasady. Warto jednak dodać, że wcześniejsze reguły będą w praktycznym użyciu do wyczerpania się spraw rozpoczętych za czasu ich obowiązywania.

Prelegent przedstawił założenia Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, które przyświecały nowelizacji Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. W najszerszym kontekście intencją Ministerstwa było zreformowanie systemu awansów naukowych. Wśród szczegółowych założeń Ministerstwa prof. Jabłonowski wymienił: likwidację barier w awansach, przejrzyste warunki rozwoju naukowego, zwiększenie aktywności polskich naukowców na arenie międzynarodowej oraz przyspieszenie i uproszczenie procedur związanych z awansem. Egzemplifikację tych założeń stanowią takie elementy, jak choćby uproszczenie i skrócenie procedury habilitacyjnej, zmienione kryteria oceny dorobku, zniesienie kolokwium habilitacyjnego czy wprowadzenie do procedury możliwości spotkania Komisji z kandydatem.

Ekspert poddał pod refleksję pytanie o to, co chciano osiągnąć, wprowadzając rzeczony zmiany. W odpowiedzi uwzględniona została chęć poprawy polityki kadrowej (obowiązek przeprowadzania konkursów i każdorazowego zgłaszania ich Ministerstwu); wzbudzające dyskusję ograniczenie wieloletowości; eliminacja konfliktów interesów w przypadku osób spokrewnionych lub spowinowaconych; wprowadzenie systemu oceny działalności naukowej nie rzadziej niż co dwa lata (oraz weryfikacja tych ocen); zwiększenie uprawnień związanych z tytułem oraz stan spoczynku dla

emerytowanych profesorów tytularnych. W dalszej części spotkania zostały poruszone aspekty bezpośrednio dotyczące działalności Centralnej Komisji (np. kadencyjność, zakaz łączenia funkcji członkostwa z określonymi funkcjami, wymiennosc składu Komisji oraz wystrzeganie się konfliktów interesów poprzez możliwość wyłączenia się danego członka z części obrad i głosowania).

Bardzo ważną częścią wystąpienia prof. Jabłonowskiego było szczegółowe omówienie zmian wynikających z nowelizacji w odniesieniu do poszczególnych stopni i tytułów. Jako główne zmiany w uzyskaniu stopnia doktora wymienione zostały następujące kwestie: publikacja (w określonych przez Ustawę miejscach) jako warunek otwarcia przewodu; wprowadzenie funkcji promotora pomocniczego; język przedstawienia pracy – Rada może wyrazić zgodę na przedstawienie pracy w innym języku aniżeli polski; forma – praca może przyjąć formę tradycyjnego dotąd maszynopisu lub też zbioru artykułów czy wydanej książki; recenzenci – spoza Rady oraz instytucji kiedykolwiek zatrudniających doktoranta; upublicznienie informacji na temat doktoratów i recenzji na stronie internetowej uczelni (warunek uznania ważności przewodu). W kwestii procedury habilitacyjnej prof. Jabłonowski omówił drogę wnioskowania (kandydat kieruje wniosek do Centralnej Komisji; wskazanie Rady Naukowej; przegłosowanie przewodu), ze szczególnym podkreśleniem obostrzeń czasowych. Zaakcentowana została także bardzo duża rola sekretarza (powoływanego przez Radę) – jako osoby, która nadaje rytm prac w całej procedurze. Ocena rozprawy habilitacyjnej jest koncentrowana na dorobku kandydata, który w autoreferacie wskazuje na swoje kluczowe doświadczenie lub osiągnięcie. Całość postępowania ma ulec znacznemu przyspieszeniu przez dotrzymanie nieprzekraczalnego terminu 6 tygodni na recenzję oraz 21 dni na podjęcie przez Komisję decyzji o przyjęciu lub odmowie nadania stopnia.

W zakresie nadania tytułu profesora prelegent zwrócił uwagę na potrzebę zaistnienia osiągnięcia znacznie przewyższającego to z procedury habilitacyjnej. W tym przypadku pod uwagę jest brany całokształt aktywności naukowej, a także doświadczenie w kierowaniu projektami badawczymi o określonym finansowaniu i statusie. Warunkiem koniecznym jest przeprowadzenie określonej liczby przewodów doktorskich, recenzji prac doktorskich i wniosków habilitacyjnych. Ważnym elementem są odbyte staże naukowe – przede wszystkim za granicą. Warto podkreślić, że istotną rolę w procedurze i przyznawaniu awansów naukowych odgrywa nowa jakość, czyli oryginalny wkład naukowca w rozwój i ugruntowanie danej dziedziny naukowej.

W drugiej części spotkania prof. Jabłonowski nakreślił aktualną sytuację nauki o mediach jako dyscypliny naukowej. Przypomniał o tym, że nauka o mediach jest traktowana jako dyscyplina i obszar nauk społecznych, czego konsekwencją jest potrzeba podejmowania przez jednostki naukowe praktycznych badań społecznych. Jednocześnie podkreślił specyficzne usytuowanie tej młodej dyscypliny na przecięciu takich obszarów jak nauki humanistyczne, społeczne i techniczne. Ekspert zwrócił uwagę na potrzebę ciągłej dyskusji o wewnętrznej strukturze dyscypliny, która pozwoli wyartykułować specjalności naukowe w jej obrębie. Profesor zaproponował następujące subdyscypliny: teorie komunikacji społecznej, metodologia badań medioznawczych, teoria i praktyka badań nad systemami, specjalność związana z językiem, prawo mediów, etyka mediów, historia mediów,

genologia, technologie medialne, socjologia mediów, ekonomika mediów, PR, czy estetyka mediów. Zwrócił też uwagę na konsekwencje potrzeby prowadzenia praktycznych badań społecznych przez jednostki.

Ostatnim punktem spotkania była otwarta dyskusja i pytania do eksperta. Prof. dr hab. Beata Sierocka (Dolnośląska Szkoła Wyższa) podjęła temat uzupełnienia listy subdyscyplin w obrębie nauki o mediach. Zwróciła uwagę na potrzebę ujęcia edukacji medialnej jako niezwykle ważnego obszaru medioznawstwa. W podobnym tonie wypowiedział się także prof. dr hab. Aleksander Woźny (Uniwersytet Wrocławski), dodając do zaproponowanej listy antropologię mediów. Zwrócił on także uwagę na to, że w dzisiejszym dyskursie nie należy pomijać faktu przekazywania przez media wzorców kultury. Pytania kolejnych dyskutantów: dr Katarzyny Kopeckiej-Piech (Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu), dr Adama Szynola (Uniwersytet Wrocławski), dr Aleksandry Burdukiewicz (Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu) i dr. Bartłomieja Łódzkiego (Dolnośląska Szkoła Wyższa) oscylowały natomiast wokół doprecyzowania przez eksperta wybranych kryteriów awansów naukowych, a także dookreślenie statusu nauki o mediach w kontekście interdyscyplinarności. Prof. Jabłonowski stwierdził, że tak długo, jak nie będzie odpowiedniej liczby jednostek naukowych i osób z dorobkiem *stricte* naukowym w obrębie nauki o mediach, obecna będzie swoista eklektyczność, charakterystyczna dla powolnego procesu konstituowania się nowej dziedziny.